52. 36443 P

VERHANDELING

OVER HET

NUT DER VACCINE,

DOOR

W. MENSERT,

Oculist te Amsterdam.

Koninklijke Bibliotheek te 's Gravenhage

K. B.

Bij den uitgeever deezes zijn te krijgen de volgende geſchriften:

1.) Redevoering over het veilige, dat in de Koepokinënting, ook voor het volgend leven, gelegen is, en haaren voordeeligen invloed op de ſterfte; ter gelegenheid van de derde jaarlijkſche Vergadering [in 1806.] van het Amſterdamsch Genootſchap ter bevordering der Koepok-inenting voor Minvermogenden; door den Voorzitter G. VROLIK, in 8vo.

2.) Prijsverhandelingen, bekroond door het Genootſchap ter bevordering der Heelkunde, te Amſterdam, VIde Deel in 2 Stukken, in 8vo.

3.) Nieuwe Verhandelingen van het wélgem. Genootſchap, I. Deel 1, 2 en 3 Stuk, in 8vo.

4.) DOORNIK wijsgeerig-natuurkundig Onderzoek aangaande den oorſpronglijken Mensch, en de oorſpronglijke Stammen van deszelfs Geſlacht; in 8vo.

5.) ——— en KINKER, Redevoering en Dichtſtuk ter nagedachtenis van J. R. DEIMAN; in 8vo.

6.) De Mensch: wijsgeerig dichtſtuk, door H. H. KLIJN; in 8vo.

7.) GOUDRIAAN's Brief aan J. BLANKEN Jz., over deszelfs nieuwlings uitgegeeven Ontwerp tot het bouwen van min-kostbaare Sluizen; in 8vo.

8.) Grondbeginſelen der Scheikunde op de Kunſten toegepast, door J. A. CHAPTAL; op last van Z. M. den Koning van Holland vertaald door Prof. DE FREMERY, te Utrecht. I. Deel, met pl. in 8vo.

9.) De Geſchiedenis van de Kruiſiging, die de Schoenmaker *Lovat* te Venetiën onlangs aan zichzelven heeft volbragt; met de Afbeelding van denzelven aan het kruis hangende; beſchreeven door Prof. RUGGIERI, met Aanteekeningen van Dr. SCHLEGEL; in 8vo.

10.) MILLOT over de Voordteeling en over het bepaalen, naar verkiezing, der Vrucht; door Dr. BAKE met Aanteekeningen verrijkt; in 8vo.

11.) LANGENBECK over het Steenſnijden; vertaald door den Operateur F. G. VAN INGEN, te Dordrecht; met pl. in 4to.

12.) QUARIN over de Ontſteekende Ziekten; in 8vo.

13.) ——— over de Koortſen; in 8vo.

HET NUT DER
VACCINE

BETOOGD UIT

HET NADEEL DER

KINDERZIEKTE,

VOOR DE

WELGESTELDHEID DER OOGEN,

DOOR

W. MENSERT,

Practizeerend Oculist te Amſterdam.

AMSTERDAM

by J. S. Van Esveldt-Holtrop,

Koninglijk' Boekhandelaar, 1809.

42600

Ach! waarom zou 't u gelukken,
Onverstand en Dweeperij!
Ooit den invloed te onderdrukken
Van een Kunst zoo vol waardij.

SCHARP.

HET NUT DER

VACCINE,

BETOOGD UIT

HET NADEEL DER

KINDERZIEKTE,

VOOR DE WELGESTELDHEID DER OOGEN.

Het ogenblik ſchijnt thans daar te zijn, dat men niet meer in twist is, omtrent de waarde der Koepok-inënting, tot vóórbehoedmiddel der Kinderziekte; maar in tegendeel alles in het werk ſtelt, om de voordeelen derzelve aan te toonen, en alzoo de uitvinding van EDWARD JENNER, meer en meer voort te planten.

Iets toe te brengen tot voortzetting dezer voor het menschdom zoo gezegende uitvin-

ding is dan ook mijn wensch, en als Lid van het Genootschap ter bevordering der Koepok-inenting te *Rotterdam*, (welks doeleinde is, om, onder den Godlijken zegen, de Natuurlijke Kinderziekte uit te roeijen,) achte ik het ook van mijn' pligt hiertoe werkzaam te zijn. Dan mijne bijzondere bepaling tot het vak van *Oculist* zoude mij weinige gelegenheid daartoe gegeven hebben, ware het niet dat hetzelve mij bedachtzaam gemaakt had, de *Vaccine* uit een oogpunt te beschouwen, waarop men nog niet gedacht heeft, en het welk mij, overeenkomstig het vak, dat ik uitoefen, zal doen nuttig blijven.

Het is dan de troostlooze raad, dien ik, zoo vele malen, aan ouders, welker kinderen door de gevolgen der Natuurlijke Pokken waren blind geworden, heb moeten geven, en ook de weinige hulp, die ik dan konde aanbrengen, welken mij overtuigend de waarde der Koepok-inënting, tot bewaring van het gezigt, hebben bewezen.

Mijn oogmerk is dan aan te toonen, het geluk, welk het menschdom ondervinden kan in deze gezegende uitvinding, en alzoo het-

zelve aan te ſporen om toch van de Inënting der Koepokken een algemeen gebruik te maken. — En wanneer men zijn' aandacht vestigt op de ooggebreken, welken de Kinderziekte na zich ſleept, en nog meer als men zich voor oogen ſtelt die ongelukkigen, welken hun gezigt, door de gevolgen der Kinderpokken voor altoos verloren hebben; zal men reeds overtuigd zijn van het nut, welk 't gezigt door de meerdere uitbreiding der *Vaccine* zal erlangen.

Ware het niet, dat in dit onderwerp iets aandringends en overtuigends was voor het algemeen, tot voordeel der *Vaccine*, zoude ik deze onderneming als van weinig belang achten; daar men reeds op zoo vele manieren, en door zulke gegronde vermaningen, het zoo eenvoudig als zeker vóórbehoedend middel der Kinderpokken, de Koepok-inënting, heeft voorgedragen, en het ongelukkig gevolg der Kinderziekte aangetoond: ja, wat meer is, haren voordeeligen invloed ook op andere ziekten. Zoo heeft de Hoogleeraar G. VROLIK het veilige, dat in de Koepok-inenting, ook voor het opvolgend leven, gelegen is, overtuigend bewezen; ſtellende bij die ge-

legenheid twijfelachtig vóór, of niet wel de uitwerkſelen der *Vaccine* tevens dienen „ tot „ wegneming van daauwworm, tot het ver- „ drijven van alle andere ſoorten van huid-uit- „ ſlag, ter beteugeling van langduurige zwe- „ ren, tot het bedaren van kinkhoest en tot „ genezing van zoo vele andere ziekten, als „ men, hier of daar, ſtaande en kort na de „ Koepok heeft zien wijken." (*)

Zoo getuigt de heer H. M. HUSSON, in zijne *Recherches hiſtoriques et medicales ſur la Vaccine*, nimmer een' kwaden invloed der Koepok-inënting op de uitkoming der tanden gezien te hebben, (waarom wel eens Genees- of Heelkundigen de Inënting der Koepok uitſtellen;) maar in tegendeel, dat veelmalen de tanden, gedurende den loop der *Vaccine*, verſchenen zijn, hebbende hij ook nog andere voordeelige uitwerkſelen der Koepok-inënting op de ziekten ondervonden (†).

(*) Zie deszelfs Redevoering ter gelegenheid van de derde jaarlijkſche vergadering van het *Amſterdamsch* Genootſchap ter bevoordering der Koepok-inënting voor minvermogenden.

(†) PINEL, *Noſographie Philoſophique*, *Tome II*, *pag.* 61, *Paris* 1803.

De door zijne ſchriften zoo loflijk bekende Profeſſor E. J. THOMASSEN à THUESSINCK heeft, in het *Geneeskundig Magazijn*, zijne waarnemingen over de *Vaccine* mededeelende, ook aangewezen den voordeeligen invloed der Koepok-inënting op andere ziekten. (*)

Het is niet alleen de Geneeskundige ervaring, welke voor de Koepok-inënting pleit, maar ook vele Godgeleerden en vooral SANDER, SCHARP, DOIJER en MATTHES, Leeraren van verſchillende gezindheden, hebben de *Vaccine* onder hare beſcherming genomen, en zoo door godsdienſtige leerredenen als anderszins aangetoond, dat het onbetamelijk, ja zondig is, zich tegen dit middel ter vóórbehoeding der verwoestende Kinderziekte te verzetten.

Dan met welk eene eigenzinnigheid en op welke verkeerde redeneringen wordt dit gezegend middel door velen nog verworpen. En zoude ik mij hier van dezelfde woorden niet kunnen bedienen, welken de verdienſtelijke

(*) Zie *Geneeskundig Magazijn* door A. VAN STIPRIAAN-LUÏSCIUS, C. G. ONTIJD en M. J. MACQUELIJN, Vden Deels, Iſte Stuk, Iſte Afdeeling, bladz. 46—62.

Geneesheer G. BAKKER bezigt, omtrend de Inënting der Kinderpokken, als hij zegt: „Niet-„ tegenſtaande de Godsdienst, de Reden en de „ Geneeskundige Ervaring er ten ſterkſten voor „ pleiten, blijft echter het domme bijgeloof, de „ laauwe onverſchilligheid, de ſchandelijke on-„ kunde, en de onberedeneerde halſtarrige af-„ keer voor alles, wat nieuw is, er zich aan-„ houdend tegen verzetten." (*)

Dit zal mij echter niet afſchrikken, of van mijn voornemen doen afzien; maar, het belang der zaak in het oog houdende, alles doen aanwenden wat mij mogelijk is, om ten min-ſte eenigen van hen, welken deze uitvinding als onnut beſchouwen, van het tegengeſtelde te overtuigen, en anderen, welken misſchien tot hun ongeluk reeds bij ondervinding geleerd hebben, voor het vervolg bedachtzamer te maken.

(*) Zie de Prijsverhandeling over de natuurlijke opvoeding der Kinderen in de twee eerſte jaren van hun leven, door de Maatſchappij *tot Nut van 't Alge-meen* uitgegeven, en voor welker beantwoording aan den *Med. Doctor* G. BAKKER de gouden medaille is toegewezen.

Daar ik mij dan voorgeſteld had, *het Nut der Vaccine te betoogen uit het Nadeel der Kinderziekte voor de welgeſteldheid der Oogen*; zal ik eenige bedenkingen in het midden brengen omtrent die verwoestingen, welken de Kinderpokken op de Oogen aanregten, derzelver invloed nagaan op de gezondheid van dit zintuig, en alzoo de nuttigheid van de Inenting der Koepokken als van zelve doen voortvloeijen.

Van dat de Pokken uitkomen, gedurende de ettering, tot dat zij opdrogen, oefenen zij hunnen nadeeligen invloed op de oogen uit: ja het is geenszins bijzonder, dat, na dezen afloop, de napokken nog hunne rol ſpelen, welken nog veel gevaarlijker voor het gezigt zelve kunnen zijn.

Bij de goedaartigſte Kinderziekte zwelt menigmalen niet alleen het aangezigt, maar zelfs de oogleden worden geſloten. Deze ſluiting heeft men vrij algemeen begrepen niet alleen van weinig nadeel te zijn; maar daarentegen voordeel aan te brengen aan het werktuig des gezigts; ſommigen zelfs waren in verbeelding dat hij, die de Kinderpokken heeft, eenige

dagen blind moet zijn; waarom men dan ook het openen der oogen tegenging en alzoo ter goeder trouwe waande te beletten, dat de gezondheid der oogen eenige ſchade leed.

Alhoewel nu de ſluiting der oogleden op zich zelven, als geen kwaad teeken voor den goeden afloop der pokken te houden is, was toch in deze aangehoudene ſluiting tot voordeel der oogen niets te vinden; in tegendeel het is tot behoud des gezigts voordeeliger de oogleden van tijd tot tijd te openen, en met laauw water te reinigen.

Zomtijds was men overtuigd dat er zich een gebrek op de oogen vestigde, en vond het noodzakelijk, dat men dezelven zag, om met den aart van het gebrek bekend te worden; dan een hinder van den lijder om het licht in het oog te verdragen, en een daarbijkomend verlangen, om allen onderzoek uit te ſtellen, gepaard met het vertrouwen op het nut van de ſluiting der oogleden, haalde den Geneeskundigen gemakkelijk over, om den wensch van den lijder in te volgen, en de oogen aan hun lot over te laten.

Dan deze niets beduidend ſchijnende en goedgekeurde toeſluiting der oogen, eenigen tijd aangehouden hebbende, was wel eens van de nadeeligſte uitwerking, door dat er zich een vocht tusſchen de oogleden verzamelde, 't welk ſcherp werd en ontſteking deed geboren worden, waardoor zich eene ziekte van meer of min belang op een of beide de oogen vestigde. K. HIMLY, ſprekende over de behandeling der oogziekte door de Pokken veroorzaakt, haalt het volgende bij de ſluiting der oogleden aan; en zegt: „ *Mir* „ *ſchwebt das Jammergeſchrey eines Emigrir-* „ *ten:* un petit enfant d'un emigré aveugle! „ *noch immer in den Ohren. Sein noch* „ *ſaugendes Kind hatte jene metastatiſche* „ *Augen-Entzündung bekommen. Fast* 14 *Ta-* „ *ge lieſs der Arzt, der es behandelte, die* „ *Augen verschloſsen, hielt alles für jenes* „ *unbedeutende Ödöm der Augenleider und* „ *ſah ruhig zu. Endlich öffnete die Mutter* „ *heimlich die Augen, und fand keinen Stern.* „ *Ich würde gerufen, und fand beyde Augen* „ *ſchon ſo in Eiterung, daſs völlige Blindheit* „ *erfolgte* (*).

(†) K. HIMLY *Ophthalmologiſche Beobachtungen, erstes Stück.* Bremen 1801. p. 132.

In de genoemde zwelling van het aangezigt, die verdeelend het voordeeligst gehouden wordt, deelen niet alleen de oogleden, maar ook de traanwegen; en dit gepaard met de plaatsing der Pokken zoms in de neusgaten, worden de neusbuis, de traanzak en traanwegen gedrukt, verstopt en in hunne werking gestoord, de vochten, daarin opgehoopt, scherp en doen deze deelen verzweeren, toegroeijen en alzoo *traanfistels*, *traanöogen*, enz. veroorzaken.

De Pokken plaatsen zich somtijds op het doorschijnend hoornvlies; en dit is niet alleen verwoestend in zijn' aart; maar door de wijze van behandeling, welke men in 't algemeen tot deszelfs genezing aanwendt, van eene treurige uitkomst.

Dat de kwaadaartige of zamenvloeijende Pokken van een algemeener ongelukkig gevolg zijn, behoeft bijna geene opmerking, dewijl er dan te meer gelegenheid tot de opgenoemde oorzaken gegeven wordt.

Na dat zich dan een Pok op het hoornvlies geplaatst heeft, of de oogen eenigen tijd

gesloten zijn geweest, worden zij, hèt zij door zich zelven, of door medehulp, geopend, 't welk echter niet zonder vrees gedaan wordt, daar men zich niet zelden in zijne hoop vindt te leurgesteld, door, in plaats van een gezond oog, een gebrek daarop waartenemen, als: eene *ontsteeking*, eene *zweer* op het *hoornvlies*, een *etteröog*, eene *uitpuiling* van het *oog*, eene *geheele verduistering* van het *hoornvlies*, of andere onherstelbare gebreken: ja somtijds een geheel uitgezworen oog.

Zoo is eene overgeblevene zwakheid der oogen, door de Pokken, welken men bij het openen der oogleden niet waarnam, meermalen langen tijd daar na, de oorzaak van verschillende oogziekten, zelfs van het verlies des gezigts geweest.

Dat de Kinderziekte van een kwaad gevolg voor het gezigt zij, kan bijkans een ieder bewijzen: want hoe velen hebben niet eene nagedachtenis van deze ellendige ziekte behouden? Ziet men niet zommigen met *traanfistels*, en anderen met meer of min aanmerkelijke *vlakken* op een of op beide de oogen, welken zij moeten getuigen de gevol-

gen der Kinderpokken te zijn? Men heeft ſlechts aandacht te geven op de voorwerpen, welken ſterk van de Kinderziekte geteekend zijn, om overtuigd te worden van de nadeelige gevolgen der Pokken op derzelver gezigt.

Wanneer de kinderlievende Vader of Moeder, welke zich ſomtijds zoo ſterk tegen den goeden raad verzet, bij dit alles nog hoorde, dat de Kinderpokken zoo veelmalen de blindheid veroorzaken, en dat deze eene der onherſtelbaarſte is, welke men aantreft zouden zij hèt dan niet billijk vinden, dat men op de *Vaccine* aandrong: of zoude het ook in twijfel kunnen getrokken worden of men wel zoo veelmalen de blindheid, door Kinderpokken veroorzaakt, waarneeme; dan zij het volgende ten bewijze aangevoerd.

De beroemde Hoogleeraar P. CAMPER, over de Inënting der Kinderpokken ſprekende, zegt: „ Ik word waarlijk innerlijk bewogen, wan-„ neer ik mij de kinderen, door de Napok-„ jens blind geworden, te binnen breng, en „ hoe zij, onkundig van hun jammerlijk on-„ geluk, nog op hun moeders ſchoot lach-

„ ten en ſpeelden! Hun getal was, helaas!
„ al te groot! (*)"

Ook zegt de geleerde Doctor G. BAKKER:
„ Uit de naauwkeurigſte ſterf-lijsten blijkt, dat,
„ van dertien lijders, twee bij deze ziekte
„ het leven verliezen. En wie is er, die
„ geene voorbeelden weet van menſchen, die
„ daardoor blind, of op de droevigſte wijze
„ ongelukkig geworden zijn? — om nu niet
„ te ſpreken van het verlies der ſchoonheid
„ welke de mensch van den Schepper zeker-
„ lijk niet ontvangen heeft, om die moed-
„ willig te verwaarloozen. (†)"

Men vergelijke hier mede het geen de *Oculist* G. J. BEER zegt: „ Het zijn nu bij-
„ kans zestien jaren, dat mij in deze ſtad
„ (*Weenen*) de genezing der oogziekten toe-
„ vertrouwd is. Jaarlijks komen mij, dooreen-

(*) P. CAMPER Verhandeling over het beſtuur der Kinderen enz.

(†) In het jaar 1784 werden te *Amſterdam* in één huisgezin agt kinderen van de Pokken aangetast, waarvan zeven ſtierven, het agtſte behield wel het leven, doch met verlies van beide oogen. Zie de boven aangehaalde Prijsverhandeling.

„ gerekend, ten minſten zestig of zeventig (*)
„ kinderen vóór, die onder, of ſtraks na de
„ Pokken, door de hevigſte ontſtekingen der
„ oogen overvallen worden. Velen hunner
„ kunnen, deels uit gebrek aan zorgvuldige
„ oppasſing niet gered worden; zoo dat men
„ elk jaar, dooreengerekend, agt of tien ver-
„ onderſtellen mag, die hun gezigt, ja hunne
„ oogen zelfs, geheel en al verliezen. (†)."

Dit dan zal overtuigend genoeg zijn voor den ongeloovigen, en zeker die genen, welken aan de nuttigheid en noodzakelijkheid der Koepok-inënting twijfelen, aanſporen 'er gebruik van te maken. Of zoude men nog kunnen veronderſtellen dat dit geene billijke reden tot aanmoediging zij; zal men de *Vaccine*, welke in derzelver loop zoo eenvoudig is, dat zij zeldzaam eene ongeſteldheid veroorzaakt, behalven zoo veele voordeelen aan dezelve verknocht, nog willen vergelijken met het gevaar

(*) In dit geval worden niet begrepen de reeds verjaarde oogziekten, door de Kinderpokken veroorzaakt.

(†) G. J. BEER beproefde middelen en ernſtige raadgevingen voor de oogen, enz. 's Hage 1801.

waaraan men zich door de Kinderpokken blootſtelt; zoude men eindelijk, behalven de zoo wélmeenende pogingen van Genees- en Heelkundigen, ook deze mijne vermaningen nog kunnen in den wind ſlaan; dan moet ik den verwerper der Koepok-inënting ten laatsten nog trachten te bewegen, en het ongeval, welk hem treffen kan, op het hart drukken: want zoo aangenaam het voor den Oogärts is, den lijder eene herſtelling des gezigts te kunnen belooven, zoo ſmertend is het hem, geene troostende voorſpelling te kunnen doen; en is het dus wel wonder, dat hij, zoo menigmalen in dit geval komende, meer acht op de oorzaak daarvan geeve, en zich moeite maake dezelve, zoo niet geheel, echter gedeeltelijk uit te roeijen?

Ik moet dan zeggen, dat een kind, welks ouders, in volgende dagen, het beveiligend middel voor de Kinderpokken, uit moedwil, verzuimd hebben, wanneer het zoo ongelukkig is van door de Natuurlijke Kinderziekte blind te worden, hun met regt zal beſchuldigen oorzaak van deszelfs ongeluk geweest te zijn. Als men dan in aanmerking neemt, dat de ouders dit hadden kunnen voorkomen, zal ieder

inſtemmen, dat het eene moedwillige en onverantwoordelijke verwaarloozing zoude zijn. Daarbij hoe grievend zoude het dan voor de ouders wezen, als hun kind, zoogenaamd van de Kinderziekte herſteld, uitriep: Vader! Moeder! ik zie niet meer. Welke een ijslijke gewaarwording!

Wie herinnert zich hier niet deze jammerklagt bij zekeren Schrijver gehoord te hebben: „ De „ jaargetijden keeren met den afloop des jaars „ wel terug; doch mij keert nooit de dag, of „ de aangenaam naderende avond of morgen, „ of het gezicht eener lentebloem, of zomerroos, of dat van kudden of veedriften, of „ dat van eenig godlijk menſchengelaat weder; wolken en een eeuwigdurend donker „ omgeven mij in de plaats van dit alles, daar „ ik van het aangenaam verkeer met menſchen „ afgeſneden ben, en daar mij, voor het boek „ der verhevenſte wetenſchappen, het ganſche „ tafereel der Natuur een ſchoon papier is, „ waarop alles voor mij is uitgewischt, en tot „ den grond toe geſlegt, en dus één der voornaamſte wegen tot kennis toegemuurd (*)."

(*) G. ABAMS Verhandeling over het zien; vertaald door H. AENEAE. Amſt. 1792.

Hoe ellendig moet dus de ſtaat eens zoodanigen blinden zijn!

En wanneer men zich daarbij voorſtelt, dat de ouders, welken zulk een onſchuldig kind moedwillig in het ongeluk gedompeld hebben, daarna zien zullen, dat door het zoo eenvoudig vóórbehoedend middel, de Koepok-inenting, welke zij met voorbedachtzaamheid verzuimd hebben, hun kind van dat ellendig toeval zoude zijn bevrijd gebleven; zullen zij dan niet, bij elke aanſchouwing van den ongelukkigen, zich zelven dezen ramp moeten verwijten? Dan, helaas! door dit onherſtelbaar verzuim wordt haar eene verpligting opgelegd om voor dit kind te zorgen, zoó lange het zal leven.

Zoude men zich het nadeel der Kinderziekte op de oogen wel zoo drukkend hebben voorgeſteld als het in de daad beſtaat? Ik kan het niet gelooven.

De Kinderziekte is eene zoodanige nadeelige en verwoestende ziekte voor het gezigt, dat zij voor hetzelve als de Pest moet gevreesd worden.

Alle deze opgenoemde oogziekten nu, ja de blindheid, welke door Kinderpokken ontſtaan kunnen, zullen, wanneer de Koepok-inenting eens algemeen zal aangenomen wezen, met de verwoestende Kinderziekte tevens op eens verdwijnen. RICHERAND, van de oogziekten ſprekende, welke door de Kinderpokken veroorzaakt werden, heeft daarom ook gezegd: „ *Ils disparoitront si l'on vient à* „ *bout d'extirper ce fléau, en généraliſant la* „ *pratique ſalutaire de l'inoculation de la* „ *Vaccine.* (*).

In zoo verre de voortzetting der Koepokinënting van Genees- en Heelkundigen athangt, kunnen wij ons in de daad niet beklagen; de algemeen voordeelige gedachten van de uitoefenaren dezer kunstbewerking, en de oprigting van Genootſchappen tot bevordering en uitbreiding der *Vaccine* ſtrekken hier van ten bewijze.

Gelukkig is het wanneer de pogingen van een Genootſchap door zijne Overheid gerug-

(*) RICHERAND *Noſographie Chirurgicale*, Tom. I. pag. 310.

ſteund worden; en hier van kunnen wij ons in alle gevallen verzekerd houden, door het belang, 't welk zijne Majesteit onze KONING in de algemeenmaking der Koepok-inënting ſtelt: ook ſtrekke hiervan ten bewijze de bijſtand, welken de *Rotterdamſche* Regeering aan het Genootſchap der Koepok-inënting, aldaar ter plaatſe gevestigd, verleent, als mede de voordeelige wijze, waarop het *Amſterdamſche* Genootſchap voor minvermogenden werkzaam blijft; en dit was noodzakelijk, zouden de voorſtanders der Koepok-inënting hun doel bereiken.

Het was dan ook de wensch van den eerſten gewonen Geneesheer van zijne Majesteit den KONING VAN HOLLAND, dat de Regeering zoude medewerken tot algemeenmaking der Koepok-inënting. Immers hij zegt: „ dat „ dan eens eindlijk zij, die het beſtuur in „ handen hebben, ernſtig zich benaarſtigden, „ om de Inënting, door middel van de Koe„ pokken, over den geheelen aardbodem alge „ meen te maken; dat eenmaal alle Koningen „ en Vorſten zich genegen toonden, om, tot „ dit groote doelwit gezamentlijk mede te „ werken; opdat deze verſchriklijke plaag,

„ als weleeer de Pest, verbannen werd. —
„ Hoe vele duizenden menſchen zouden als
„ in het leven behouden worden! hoe velen
„ zouden niet bewaard blijven van mismaakt
„ en gebrekkig te worden, gelijk men nu,
„ helaas! maar al te dikwerf door de Kinder-
„ ziekte ziet gebeuren; zoo dat de dood veel-
„ malen voor hun verkieslijker te achten is,
„ dan dusdanig ellendig leven. (*)" —— En hieronder behoort zonde twijfel de blindheid.

Konden de kinderen, door de gevolgen der natuurlijke Kinderziekte blind geworden, en wier ouders mij te laat om raad vraagden, nog eene gelijke aanſpraak op de uitvinding van JENNER maken, zoo als zij vóór hunne blindheid hádden, wat zouden zij het Opperwezen dankbaar zijn!

Hoe een blinde verlangen moet om weder te zien, kan zelfs die geene, welke eene onge-

(*) Zie de Verhandeling van den Geneesheer à ROY over de Voorbehoedmiddelen tegen de Kinderziekte; als Voorzitter uitgeſproken bij gelegenheid der tweede jaarlijkſche vergadering van het *Amſterdamsch* Genootſchap ter bevoordering der Koepok-Inënting voor minvermogenden. Amſt. 1806.

geſteldheid aan het gezigt gehad heeft, al ware het ſlechts weinige dagen, genoegzaam bewijzen. En ziet men zelfs niet de oudſten van jaren, die door de *cataract* in dezen ſtaat gedompeld zijn, dan waarvoor de kunst een bijna zeker herſtel heeft uitgedacht, reikhalzen naar het oogenblik van weder te zien?

Dat dan zij, die de Koepok-inënting verwerpen, en anderen, welken nog verzuimd hebben over het nut dezer ontdekking te denken, deze vermaaningen in overweging nemen, en zij zullen buiten allen twijfel van het nut dezer uitvinding overtuigd worden.

Wenschlijk ware het dus, dat niemand meer de Koepok-inënting verzuimde, en alles zamenwerkte, opdat dezelve algemeen gemaakt werde.

Mogten de pogingen, die ik daartoe aangewend heb, deskundigen gevallen, dan zoude mijn ijver, om ook in mijne betrekkingen niet geheel werkloos te blijven, niet weinig worden opgewekt; en indien deze Verhandeling iets toebrengen moge tot wegneming van de vooröordeelen, en de Koepok-inenting daar-

door meer en meer uitgebreid worden, zal ik met vermaak aan de oogenblikken gedenken, die ik tot derzelver vervaardiging heb besteed.

*

14.) VROLIK over de Vaten, in de Operatie der Dijebreuk bij Mannen, te vermijden; met pl. in 4to.

15.) BONNAUD het draagen van Keurslijven voor de Sexe zeer nadeelig, met opzicht tot form, vruchtbaarheid en geslacht; in 8vo.

16.) Verhandeling over de Opvoeding aan Vrouwen te geeven, om de Mannen in de maatschappij gelukkig te maken; door Mevr. B. in 8vo.

17.) SMITH Volkomen Samenstel van Gezichtkunde, op eene gemeenzame wijze, maar ook niet minder wiskundig, werktuiglijk en natuurkundig ontvouwd; nevens eene uitvoerige Verhanling over het duidlijk en onduidlijk zien; met 84 plaaten, in 2 Deelen, in 4to.

18.) BAKER's twee Werken, als: I. Het Mikroskoop gemaklijk gemaakt, en II. Het nuttig gebruik van het Mikroskoop; het eene ter beschrijving van het Kunsttuig, het andere eene handleiding tot het doen van Waarneemingen met hetzelve; te samen met 46 platen, in 2 deelen, in 8vo.

19.) Verhandeling over het Zien; verklarende kortlijk den Aart van het Zien, en het Zamenstel van het Oog; ten dienste van Menschen, wier oogen zwak of ongesteld zijn, stellende hen in staat om zich een juist denkbeeld van de waare gesteldheid van het gezicht te maken, en geevende ook de behoedmiddelen daarvoor op, benevens zekere regelen, om te weeten of men eenen Bril noodig hebbe, en hoe dien alsdan te kiezen, zonder dat hij het gezicht benadeele. Uit het Engelsch van G. ADAMS, met Aanmerkingen door H. AENEAE, met pl. in 8vo.

20.) Beproefde Middelen en ernstige Raadgevingen voor allen, die hunne Oogen tot in eenen hoogen ouderdom gezond bewaren of het Gezicht weêr versterken willen, mitsgaders een Voorschrift, hoe men zich bij plotselinge toevallen aan de Oogen, die geene Medicinaale of Chirurgikaale kundigheden vereischen, zelf helpen kan, en hoe men de Oogen, bij en na de Kinderpokken behandelen moet, door Dr. BEER; met eene plaat, 8vo.

21.) Manier om de graauwe Staar met het beursjen uittetrekken, en andere verbeteringen der Staaroperatie in 't algemeen, door denzelfden Dr. BEER; in 8vo.

Bij den uitgeever deezes is onlangs gedrukt:

NATUUR-SCHEIKUNDIGE VERHANDELINGEN

VAN HET AMSTERDAMSCH

SCHEIKUNDIG GENOOTSCHAP.

IV^den STUKS I^ste VERHANDELING,

behelzende:

Proeven over de Ontvonking en Branding van Metaal-Oxydes.